

AZ EGRI NORMA*

Pálos Károly

I. FEJEZET

Az Egri Norma alapításának előzményei és szükségszerűsége

Amint már az előzményekben is láttuk, a magyar szegényügyet, elejétől kezdve rendszertelenség, továbbá a központi irányítás, az egység hiánya jellemezte.

A munkaképtelen aggok gondozását a községi törvény és az utána megjelent törvények és rendeletek a községekre bízta, s az állam a szegényügy vitelétől, központi irányításától is teljesen elzárkózott, aminek pedig az volt a következménye, hogy mindenütt más volt a segélyezés módja és mérvé, a segélyezés rendszere. Volt város, ahol tisztára pénzbeli segélyt kaptak az elaggottak, más helyen természetbeni és pénzsegélyt, ismét más helyen pedig tisztára természetbeni segélyben részesültek a szegények.

A törvény rendelkezése, amely szerint „a helyi viszonyokhoz képest” köteles a község szegényeiről gondoskodni, azt jelenti, hogy minden község (város) saját maga állapítja meg a segély mérvét és módját, a helyi viszonyok szabad mérlegelésével. Ez a megállapítás lehetett ugyan kedvező is a rászorulóra nézve, de a segélyezésben az a felfogás uralkodott, hogy minél kisebb legyen a rászorulóknak nyújtott segély s rá is olvastuk, hogy ez a segély a helyi viszonyoknak megfelel. A szegényügyi kiadások visszaszorítása általános szokássá vált, s bár a munkaképtelen aggok gondozását a törvény a községek (városok) elsődleges, közvetlen feladatává tette, mégis a szegényügy csak „szegényügy” maradt az egész országban, amelyre a hatóságok a legkevesebb gondot fordították.

Ha egy legkisebb mód is kínálkozott rá, elutasította az ügy előadója a segélykérelmet, mert mindig előtte állt az az összezsugorodott költségvetési tétel, amely a segélyezés költségeinek fedezésére szolgált.

Az elutasított vagy csak alig segélyezett munkaképtelen ellátása tehát nem volt biztosítva s így kénytelen volt koldulni. Így kerültek ki a szegények az utcára, ahol rongyaikba burkolva kopogtattak a felebaráti szeretet ajtaján. A szegénysegélyezés nagy feladatának jórésze tehát a társadalomra hárult, amelyet rajokban leptek el a rászoruló és rá nem szoruló élelmes koldusok egyaránt.

* In: Pálos Károly: Szegénység — szegénygondozás.
Martineum Könyvnyomda Rt., Szombathely, 1934. (67-93. oldal)

Kihágási törvényünk (1879. évi XL. tc. 66. §-a) ugyan már régen bünteti a koldulást, de a törvény büntető szankciója egyedül nem elégséges a szegénység problémájának megoldásához. Az előrelátás hiányát és a szegények érdekeinek figyelmen kívül hagyását mutatja ez a törvényünk is, amely megtiltja a koldulást, a nélkül, hogy a szegényekről gondoskodott volna. A rendszertelenségben pedig még tovább megy a községi törvény akkor, amikor az egészséges szegények ellátását szintén a községek (városok) feladatkörébe utalja, az esetre, ha azok ellátására a jótékony intézetek segélye, vagy egyesek könyöradományai elégséges nem volna. A koldulást a kihágási törvény eltiltja s 8 napi elzárással, visszaesés esetében pedig egyhavi elzárással bünteti azt, aki hatósági engedély nélkül koldul; ugyanakkor azonban a községi törvény a jótékony egyesületek segélyéről s egyesek könyöradományáról beszél, vagyis a szegényt koldulásra kényszeríti.

Külföldön már akkor régóta állami feladatot képezett a munkaképtelen aggok gondozása, illetve központi irányítás alatt állott a szegénygondozás, amikor nálunk még csak az első kísérletek mutatkoztak a szegények ellátása terén. Csak a felekezetek, a társadalom szegénygondozása állt fenn nálunk, de az is éppoly rendszertelen volt, mint a külföld szegénygondozásától évtizedekkel elmaradt hatósági szegényellátás.

Általában véve a munkaképtelen aggok támogatása kétféle módon történt. Az egyik támogatási mód a *teljes ellátás*, amely zárt intézetben (szeretetotthon, aggok menháza, gyámolda, szegényház stb.) történik és a helybeli illetőségű, fizetőképes hozzátartozók nélkül álló munka- és keresetképtelen, elaggott szegények befogadására szolgál. *Ez a zárt szegénygondozás*. Az öregek intézeti ellátásánál már megtaláljuk a szegények támogatásának mindkét alkotó elemét: a szegénysegélyezést és szegénygondozást. Azonban a zárt szegénygondozás is inkább csak a testi ellátást biztosítja, de nem számol azzal, hogy a szegénynek a testi szükségletein kívül magasabbrendű lelki szükségletei is vannak. A tisztaság, az egészségügyi berendezések tekintetében is kifogásokat emelhetnénk a szeretetotthonok, szegényházak ellen s ha ehhez még hozzávesszük azt, hogy a szegény az intézet falai közé van zárva s mozgási szabadságát az intézeti szabályok minimumra csökkentik, látjuk, hogy a zárt szegénygondozás az egészségügyi szempontok megvalósításával csak a *beteg s teljesen elaggott szegények gondozására alkalmas*, akiknek a teljes ellátáson kívül ápolásra, fokozott gondozásra van szükségük. Nem szabad és nem lehet az egészséges aggokat kizárni az emberi közösségből és mint a közre veszélyes egyéneket zárt, intézeti kezelésbe adni, mert a szegény *lelkisége és emberi mivolta* a társadalmi közösségbe visszakívánczik és joggal, mert a közösségnek azelőtt hasznos, dolgozó tagja volt.

A szegénysegélyezés másik módja: a külső szegények segélyezése, vagy mint általában mondják, a nyílt szegénygondozás teljesen nélkülözi a támogatásban a gondozást. A hatóság csak a nyilvántartásra, utalásra, a segély kiadására alkalmas, de a segélyezésbe még akkor sem képes *lelket és szeretetet* belevinni, ha a rendesnél nagyobb jóindulattal kezeli a segélyezési ügyeket. A szegényügyet intéző tisztviselő legtöbbször túl van halmozva egyéb munkákkal is s nem jut ideje arra, hogy a szegények különféle bajait és szükségleteit azzal az alaposággal bírálja el, amelyet megkíván a szegénysegélyezés célja és eszmei tartalma. A segélyezésnek csak a szeretet tud tartalmat adni, amely a segélyen túl valami lelkit is nyújt, ami a segély értékét megsokszorozza. A havi segély folyósítása nem bizonyul elégségesnek önmagában,

tehát valami többletet kell hozzáadni, amely a hatósági segélyezést az irgalmas szeretetbe burkolja, s így képes feledtetni a szegénnyel azt az elesettséget, amelyben kénytelen segélyt kérni.

A pénzbeli segély legtöbbször nem éri el célját, mert nem az elsőrendű szükségletek kielégítésére jut. Igaz ugyan, hogy a hatósági szervezet képtelen a segélyek hova fordítását ellenőrizni, de ez nem jelenti azt, hogy minden maradhat a régiben. A szegényt irányítani kell. Ez az irányítás mind a szegény, mind a köz érdekeit szolgálja. Még abban az esetben is szükség van a szegénysegélyezésen túlmenő gondosságra, ellenőrzésre és irányításra, ha a segély célt ért.

Mint már az előbbiekben is említettem, a hatósági segélyezés legtöbbször olyan kis mértékű, hogy a legszükségesebbek kielégítésére sem elégséges. Ez annyit jelent, hogy a segélyezés ugyan javított valamit a szegény helyzetén, de megoldást nem jelent. Csak egy példával igazolom állításomat. A segélyezett kap havi 10 pengő közsegélyt a hatóságtól. Munka- és keresetképtelen, hozzátartozói nincsenek s teljesen magárahagyatva áll, zsebében a hatósági gondoskodás 10 pengőjével. Hova fordítsa ezt a segélyt? Legelsőbrendű szüksége a lakás. Ha pedig lakást is vesz fel, legalább 8, de legtöbb esetben az egész 10 pengőt kifizeti lakbérre, s így két pengővel a zsebében, vagy üres zsebbel áll a rákövetkező hónap előtt. Honnan fedezze egyéb szükségleteit? Honnan és miként szerezze meg élelmét, ruházatát s egyéb apró-cseprő szükségleteit? A hatóságtól nem, mert az már elintézte a kérvényt s így csak az tartozik rá, hogy — míg a szegény él — kifizesse a megállapított segélyt, vagy azt legfeljebb egy-két pengővel felelje. Bizony, az ilyen töpörödött embernek is vannak szükségletei; kevés ugyan, de mégis szinte teljesíthetetlen. Lakása már van s most a hátralévőkről kell gondoskodnia. Egyedül, tehetetlenül s munka nélkül, mert hiszen dolgozni már nem tud, s íme a hatósági segélyezés fogyatékosai miatt megjelenik életünkben a koldus. A koldus, aki rongyaiba burkolózva megjelenik portánkon, üzletünkben, kísér bennünket az utcán, a templomban, a hivatalok, színházak kapujáig és így tovább. Először csak a legszükségesebbekre koldul s hálásan megköszöni a szíves adakozók adományát. Később már tetszik neki a koldulás. Új foglalkozási ágat talál benne, melynek tőkéje a kiapadhatatlan felebaráti szeretet. Most már többet kíván, mint ami a megélhetésre szükséges. A könnyű pénzszerzés lehetősége felvillanyozza és mindinkább belefekszik a munkába. Már „standja” van, lehet mondani vadászterülete, ahol a könnyen hívó adakozókra kivetí hálóját. Betanult mondásai, hanghordozása, patakokban ömlő könnyei vannak s a nyomor minden mozdulatában megnyilvánul. Már művésze a koldulásnak, ismeri az embereket s emberismerete sohasem hagyja cserben. Messziről meglátja az adakozót s siránkozó hangja, nyomorult külseje rést tör a jószívű embertárs szívében és pénztárcáján. Hullanak a garasok s pengőbe gyűlnek. Az emberek valami megmagyarázhatatlan gondatlansággal tovább adakoznak s mindennap megfizetik a koldusoknak a *vámost*. Pedig egyre több és több koldus jelentkezik. Nemcsak a munkaképtelenek, hanem a munkaképesek köréből is. Ez az áradat magával rántja a gyermeket is, akit szülei úznak s kényszerítenek a koldulásra, később pedig már magától is koldul. Vajjon hova megy a kiadott könyöradományunk? Érdemes szegényeknek, vagy pedig az „*élelmes*” szegényeknek-e, a nyomor vámszedőinek? Nem törődünk velük! Mi elintézzük embertársi kötelességünket az adakozással s még bizonyos jóleső meleget is érzünk szívünk tájékán ekkora emberszeretet láttára.

Nem jut eszünkbe, hogy a napról-napra növekvő könyörödományunk sorsáról bizonyosságot szerezzünk. Nem törődünk azzal, hogy az adakozásunk oktalan, mert nem jelenti a végleges megoldást. Csak adakozunk tovább, ismeretlen koldusoknak, ismeretlen célokra.

Láttunk már koldusokat, akik az éhhalált emlegették és utána eldobták a nekik nyújtott fehér kenyeret, láttunk már koldusokat a pálinka kimerések gőzében s gyermekkoldusokat a moziban és cukrászdákban. Vajjon szabad-e egyáltalán ekkora könnyelműséggel adakozni? Nem érezzük-e a felelősséget, amelyet ezzel a magánjótékonykodással magunkra vállaltunk, s amellyel könnyű pénzszerzéshez segítjük a koldust, a munkaképesekből kiöljük a munka vágyát, a gyermekkoldusokba pedig a dologtalan életet oltjuk?

A hatósági szegénygondozás hiányosságai így termelték ki hosszú időktől fogva a koldusokat, akiknek táborát a társadalom célszerűen jótékonykodása hihetetlen módon megduzzasztotta.

Az adakozók részére is mindinkább nagyobb terhet jelentett az adakozás, amely tekintélyes összegeket emésztett fel. A rendőri büntetőbíróság tehetetlenül áll a koldusokkal szemben, mert látnia kell, hogy a hatósági szegénygondozás tökéletlen, a társadalom pedig elősegíti a koldulás terjedését.

Íme, erre vezetett a hatóság és a társadalom segítő munkájának szervezetlensége. Kátyúba került a szegényügy, mint ahogyan minden megmozdulás elsekélyesedik, ha nincs olyan szervezete, rendszere s útjai, amelyek a célt átfogják s biztos kézzel érvényesítik. Ez a hatóságot, társadalmat és a felekezeteket is összefogó és a szegényügy céljainak szolgálatába állító rendszer: az *Egri Norma*, amely éppen a végső percekben érkezett a magyar szegényügy megmentésére.

II. FEJEZET

Az Egri Norma alapítása

A hatóságnak, a társadalomnak és a felekezeteknek összefogása, a szegények segélyezésében való harmonikus együttműködése ez: az *Egri Norma*.¹

Az Egri Norma: a szeretet normája. A könyörületes szeretetét, amely a testen kívül a lelket is figyelembe veszi. *Testi és lelki szegénygondozás egyaránt*. A koldusokat megfékezi, a szemérmes szegényeket felkeresi s a szegényeknek a megélhetéshez szükséges létminimumot biztosítja. A szegényt úgy látja el, hogy az nem kényszerül koldulni s oly módon, hogy csak a szeretetet érzi, emberi méltóságának megsértése nélkül. Az egyén a fontos: *a szegényügy nem tömegkérdés, hanem az „egyéniesség”-ek kérdése*. Az egyéniesítés kiemeli a szegényt a tömegből s külön emberként kezeli, a rendszer különleges módszereivel. S mindezt felekezeti

¹ Petró Kálmán: *Az Egri Norma*. Tanulmány, 1927-32. 6. oldal.

szempontok nélkül, mert csak a szegényre van tekintettel s a szegénységen kívül más szempontot figyelembe nem vesz.

Az Egri Norma megalapítója *P. Oslay Oswald*, egri ferencendi házfőnök volt. A szegénység problémájának e nagy kutatója lelkipáztorkodásának ideje alatt, 18 éven át tanulmányozta a szegénykérdést. Egy ideig ő maga is szívesen fogadta a hozzáforduló koldusokat és jelentős támogatásban részesítette őket, de hamarosan rájött arra, hogy a szervezetlen, rendszertelen adakozás csak kárára van a koldusnak és a társadalomnak egyaránt. Mikor adományainak sorsát ellenőrizte, látnia kellett azt, hogy a koldusok, kihasználva jóhiszeműségét, félrevezették és az összekoldult pénzt rendszerint nem az elsőrendű szükségleteik kielégítésére fordították. Láta azt, hogy a szegényellátásnak lélektani alapokra kell helyezkednie, ha a szegényeket ki akarja rántani abból az erkölcsi fertőből, amelybe a koldulás sodorta őket. Hivatottabb apostola nem is akadhatott volna a fertőbe került szegényügyünknek. Az ősegyház nagy szeretet-apostolainak buzgalma lángolt benne és a szent szegénység szerzetese nagy munkába fogott: az erkölcsi és testi nyomor áldozatainak megmentésébe. E munkálkodásban eltöltött 18 esztendő után sikerült is megalkotnia rendszerét, amely a *bölcsesség, jóság és szeretet* hármas szövetsége. A bölcsesség keresi a *priuszt*, az előzményeket, a jóság megvilágítja a *jövő útjait*; a szeretet pedig derűvel s örömmel vonja be a jelent. A bölcsesség, vagyis a priusz keresése nincs meg a rendszertelen segélyezésben és éppen ezért nem is célirányos, hanem csak részvét-szeretet. Nem tekintheti a jövő útjait, mert nincs támasza. A rendszeres adakozásnak a hatóság bölcsességén és célirányosságán kell alapulnia. A hatóság nyilvántart, nyomoz, ellenőriz; a társadalom és a felekezetek pedig ezt a bölcsiséget és célirányosságot átítatják az adakozó szeretettel. Ez az összefogás képes csak az eredményeket tartósan biztosítani. A cél: a szegénynek emberi sorsot biztosítani, kiemelni a környezetéből.

Egy alapos munkálkodás bölcs tapasztalatai szűrődnek le ezekben a tömör és logikus alapelvekben. Ezeknek az eszméknek az életbe való átültetése szinte emberfeletti feladatot képezett. Megvalósításukhoz az óriások ereje és az az áldozatos szeretet kellett, amely a szenvedésben és megaláztatásban is örömet talál. Irtóhadjárat a koldusok ellen, a *rendszeres segélyezés megteremtése*, a szegénység fertőjének megszüntetése voltak a feladatok.

De *P. Oslay Oswald*, a szeretet vértetével felfegyverzett szerzetes, alázatos lélekkel megindul a járatlan úton. Az eszme megindítása 1927. augusztus 19-én történt, amikor is az egri érsektől terveire jóváhagyást nyert. Még ugyanabban az évben megkezdte az eszme propagálását. — Templomi beszédsorozatai tengelyébe a szociális kérdéseket illesztette s kifejtette azokat a gondolatokat, amelyek megvalósítására harcba indult. Kifejtette a koldulás káros következményeit s rámutatott a szemérmes szegények szomorú sorsára is, akik az élelmes szegények mellett pusztulásra s leírhatatlan nyomorra vannak kárhozhatóva. Egyik kezében az ostorral, másik kezében pedig az irgalmas szeretet gyógyító balzsamával: így indult el az egri normás szegénygondozás apostola a szegénység kusza útjain.

Így valósult meg néhai nagyemlékű *Vass József* népjóléti és munkaügyi miniszter kívánsága, aki a ferencesekre célozva, ezeket a szavakat mondta: „töletek várjuk, hogy ezen a téren, a ti szellemetekben teremtsetek valami mentő szervert”.²

² Szegénygondozás. Az Egri Norma. Külön lenyomat Csepely György min. o. t. és P. Oslay Oswald O. F. M. cikkeiből. 14. o.

Ez a mentőszerv az Egri Norma lett, amely nem szegénysegélyezés, hanem tökéletes szegénygondozás. A szegények gondozására azonnal jelentkezett az egri Szt. Ferenc-harmadrendjének 6 nő tagja, akik életüket a szegények szolgálatának ajánlották fel. Az eszme magvát alig vetették el, máris termést hozott.

A Római Szentszék de Religiosis Congregatioja 1930. évi február 27-i keltezéssel a Szt. Ferenc-rendi Szegénygondozó Nővérek társulatának megalapítását, melynek célja a szentszéki leirat szerint: „alere et sublevare pauperes et indigentes” (gyámolítani és segíteni a szegényeket és szűkölködőket), jóváhagyta. A rendtagok neve: „Sorores pauperibus succurrentes” (Szegénygondozó Nővérek).

Megjelentek tehát a hivatásos Szegénygondozók, s megjelenésük új fejezet a szegénygondozás történetében.

1927. december 5-én megalakult Egerben a „Szegénygondozó Bizottság”. Trák Géza polgármester rámutatott ezen az értekezleten arra, hogy a városi hatóság egymagában nem képes a szegénység problémájának leküzdésére, mert ezt a súlyos kérdést csak a város egész társadalmának részvételével lehet megoldani. Éppen ezért javasolta a „Szegénygondozó Bizottság” megalakítását, amelynek tagjai a társadalom minden rétegének képviselőiből tevődnek össze s amely vallás- és társadalmi különbség nélkül gondoskodik a szűkséges anyagi eszközök összegyűjtéséről, a szegénykataszter összeállításáról és megbírálásáról, valamint a szegények segélyezéséről.³ Hangsúlyozta továbbá a jótékonyági egyesületekkel és szervezetekkel való együttműködés szükségességét.

Felállították a szegénygondozó hivatalt, amelynek adminisztrációs kiadásait a város viselte, míg a társadalom áldozatkészségéből befolyó egész összeg a szegények segélyezésére szolgál. Ezzel egyidőben már a Szegénygondozó Nővérek is megkezdték munkájukat. A jelentkező és a felkutatott szemérmes szegényekről környezettanulmányokat készítettek, amelyek a szegénykataszter alapjait képezték.

A szegények együtt voltak már, csak a pénz hiányzott. A várost a gyűjtés megszervezésére 24 kerületre osztották és a gyűjtésre jelentkezett 44 hölgy az egész városra kiterjedőleg megkezdte a társadalom hozzájárulásának gyűjtését.

Az új szegénygondozási rendszer iránt egyre nagyobb lett a lelkesedés, mert a lakosság meggyőződhetett arról, hogy áldozatkészsége ellenértékéként megszűnt a koldulás, a szegények pedig emberhez méltó ellátásban részesültek.

A legelső noviciátus 1930. évi szeptember 14-én kezdődött, amikor is 20 jelölt kezdte meg jelölt évét s egy évre rá: 1931. szeptember 15-én megindult az egyszerű Fogadalmas Nővérek munkája vidéken is és pedig olyan mértékben, hogy a ludányi második noviciátus nem képes elég Szegénygondozó Nővért útnak indítani a szegénygondozás parlagon heverő területeire.

³ Petró Kálmán: id. mű 11. oldal.

Valami megindítóan nagyszerű volt ebben az elindulásban, amelyet az alázatos lélek és a szegények iránt érzett szeretet tüze hajtott, hogy a szeretetben új világot nyissanak meg az élet sötétjébe zuhant vándoroknak.

Az Egri Norma már egy év alatt is bámulatos eredményekkel dicsekedhetett. A szegénygondozás csodákat művelt és a Szt. Ferenc szellem mély tartalommal töltötte meg az új rendszer kereteit. Ezt az eredményt ünnepelte 1928. november 25-én Eger városa és egész Heves megye a Szt. Ferenc-rend Egerben való letelepedésének 700 éves évfordulója alkalmából.

A munka elismerése elsősorban *Szmrecsányi Lajos dr.*, az egri érsek szájából hangzott el, aki a szegénység nagy szentjének, Szt. Ferencnek a szegények iránt érzett csodálatos szeretetéről megemlékezve, megállapította, hogy a Szt. Ferenc-rend mindig megőrizte a szeráfi szellemet s az e testületből kivált másod- és harmadrendek a világ áldásaivá lettek. Ez a rend, mint életerős kaptár ma is bocsát ki magából rajokat. Majd így folytatja szavait: „S elfogult örömmel dicsekszem azzal, hogy egy ilyen raj az én székhelyemen éppen most indult valósulásként, amelynek Szt. Ferenc igaz szellemében egyedüli feladata szeretettel ápolni és gondozni a nyomorgókat, szegényeket. Boldog leszek, ha az Isten megengedi nekem, hogy még én szervezhessem meg őket s még láthassam, hogy újabb áldást hoznak az emberiségre”.⁴

Az ősz Főpásztor vágya teljesült s valóban örömmel szemlélheti a mindig nagyobbodó új raj áldásos munkásságát.

A második elismerés *Vass József dr.* népjóléti minisztertől, a szegények nagylelkű támogatójától jött ugyanezen az ünnepségen. Beszédében nagyszerű szavakkal méltatja Szt. Ferenc önkéntes szegénységének gyönyörű gondolatát és hozzáfűzi, hogy a szegénység új szisztémájának Szt. Ferenc lelkéből, a magyar Szt. Ferenc-rend 700 éves fájáról kell kivirágoznia. „Az új szisztéma éppúgy következik Szt. Ferenc fenséges szelleméből, mint a társadalom nagy egységének megteremtése. Szt. Ferenc nem tesz különbséget ember és ember között, szegény és gazdag között, minthogy a szegénység királynőjére sem katolikus, vagy milyen palástot adott, hanem ráadta evangéliumi lelkének leggyönyörűbb öltözetét. A társadalmat nagy egységnek kell tekintenem a szegénységen való segítség szempontjából is. A szociális karitásznak az a célja, hogy a társadalom minden egyes szegénye megkapja azt a segítséget, mely a szeretet sugarát kíséri, a biztatást, a vigasztalást, hogy lássa, hogy vele törődik valaki.” A továbbiakban pedig így folytatja: „De nem is az éhezés a legnagyobb baj, hanem amikor vigasztalanul éheznek, reménytelenül várnak. Itt van a nagy szociális jelentősége annak a munkának, amely Szt. Ferenc lelkéből áramlott ki az emberiségre s annak a munkának, amely az új szisztéma szerint megindulni kíván Szt. Ferenc szellemétől megszentelt idők méhéből. Lehet, hogy Isten különös módon is figyelmeztetni kívánja az emberiséget szegény Magyarország földjén e gyönyörű feladatokra. Bizonyos, hogyha a jó Isten úgy áldja meg ennek a 700 éves magyar ferences fának további növekedését, amint megáldotta eddig való fennmaradását, akkor Eger nagynevű érseke főpapi trónusának sziklájából az örök élet felé hullámzó új vizeknek forrása fog fakadni”.⁵

⁴ Dr. Petró Kálmán: id. mű 23. oldal.

⁵ Dr. Petró Kálmán már idézett művéből. 27. oldal.

Kifejezte egyúttal az állam elismerését az új rendszer iránt, amelynek a 700 éves ferences fán kell kivirágoznia és a testvéri szellemű más szerzetesrendek segítségével az egész országot behálózni. Az új rendszer szerint a szeretet megássa a maga medrét, amellyel átölel Krisztus szeretetével mindenkit, akinek arra szüksége van.

Ezek a meleg s csodálatosan bensőséges elismerő szavak mutatják meg igazában, hogy az egri normás szegénygondozás eszményi tökéletessége oly mély gyökeret vert az emberek lelkében, amely idők folyamán csak erősödni és fejlődni tudott. *Vass József* azonban a szavaknál tovább ment. Előterjesztésére a Kormányzó úr Ófóméltósága 100.000 pengőt engedélyezett a Szt. Ferenc-rendi Szegénygondozó Nővérek noviciátusa részére s ezzel valójában megindulhatott a szeretet nagy munkája. Ebben az úttörő munkában *P. Oslay Oswaldnak* hű munkatársai akadtak *Petró Kálmán dr.* jogtanácsos, országgyűlési képviselő és *Csepely György* miniszteri osztálytanácsos személyében, akik közül *Petró Kálmán dr.* „Az Egre Norma” c. tanulmányával, *Csepely György* miniszteri o. tanácsos pedig „A Szegénygondozás, Az Egre Norma” cím alatt megjelent füzetben közzétett kitűnő cikkeivel nagy szolgálatot tettek a jó ügynek. Ott munkálkodtak az Egre Norma megszületésénél s dolgoznak ma is, oly fáradhatatlan kitarással, amellyel csak az tud harcolni, akit a szegények szeretete s az e szeretetben felolvadt új rendszer magas eszmei tartalma vezet. Nagy érdemeik vannak a „Magyar norma” meghonosítása, terjesztése körül s munkásságuk eltörölhetetlen emléket állított nekik a Norma térhódításában.

III. FEJEZET

Az Egre Normás szegénygondozás szervezete

Az egri normás szegénygondozás szervei:

- 1) a Szegénygondozó Hivatal,
- 2) a Szegényügyi Bizottság,
- 3) a Szegénygondozó Nővér.

A *Szegénygondozó Hivatal* városi hivatal és az adminisztrációs ügyeket látja el. Ez a szerv tehát hatósági, mert az egri normás szegénygondozásnak, mint helyesen felépített szegénygondozási szervezetnek, szüksége van a hatósági szervezetre. A szegényügy ellátásában a hatósági szerv, ez esetben a Szegénygondozó Hivatal, a hatósági tekintélyt, erőt képviseli. Csak a hatósági szervezet képes arra, hogy a bölcseséget és okosságot a segélyezésben megvalósítsa és a szeretetet e két feltétel tengelyébe állítsa. Ugyanolyan hivatal, mint más városi, közigazgatási hivatal. Tisztviselője, nyilvántartója a városi költségvetésből fizetett városi alkalmazott. Ebben a hivatalban bonyolódik le a szegénygondozás egész adminisztrációja. A város minden segélyre szoruló szegénye nyilván van tartva a törzskönyvben, vagy külön kartonlapon s mindkettő a szegény személyi és családi viszonyaira fontos adatokat tartja nyilván. Természetesen ezeket a nyilvántartási adatokat bizalmasan kezeli a hivatal, mert hiszen ez a bizalmas nyilvántartás hozzátartozik a szeretet szelleméhez, amely jótékonykodik, gyámolít, segít, de

azt nem a külvilág felé, nem harsonázva, hanem titokban és befelé teszi, nehogy a szemérmes, vagy bármely más szegény a segélyezésben valami bántót, valami megalázót érezzen. Éppen ezért e nyilvántartási adatokat csak hivatalos személyek, vagy a szegényügyi bizottság elnökének engedélyével egyesek tekinthetik meg. A szegénygondozó hivatal kezeli a kartoték lapokon, vagy törzskönyvön kívül a bevásárlási, a lakbérkönyveket, a gyűjtőkönyveket, végzi azok elszámolását és jelentéseket készít a szegényügyi bizottság részére, ezenkívül pedig elkészíti az évi mérleget is, a részletező jelentéssel együtt. Az évi eredmény és jelentés rendszerint nyomtatásban is eljut a társadalomhoz, hogy az teljesen hű képet kapjon a szegénygondozás eredményeiről, működéséről.

De a hivatalnak nem merül ki a feladata a száraz, adminisztrációs ügyek elintézésében. Ennél jóval nagyobb és felelősségteljes hivatás várra. Megteremti a kapcsolatot a szegény és a hivatal között, egy szoros és szeretetteljes kapcsolatot, amelyben a szegény érzi és látja, hogy ott komolyan foglalkoznak ügyével, szerető gondossággal igyekeznek segítségére lenni és életét elviselhetővé tenni. Tehát a hivatal a szegény bizalmát akarja megszerezni és mikor az kitárta szívét-lelkét, már meg is találja a gyógyítás módját. Erre a feladatra nem alkalmas mindenki, csak olyan ember, aki türelmes szeretettel foglalkozik a szegények bajával, aki megérti, hogy az egyedülálló és elhagyott öregnek nincs senkije kívül, akihez forduljon. Itt kezdődik a lelki kapcsolat felvétele a segélyezett és a segélyező között.

A Szegénygondozó Hivatal tisztviselője felveszi a segélyért jelentkező szegénnyel a jegyzőkönyvet, amely a segélyezett nevét, lakását, születési helyét, idejét, vallását, foglalkozását, esetleges jövedelmét, elszegényedésének okát s fizetőképes hozzátartozó személyi és kereseti viszonyait tartalmazza. A jegyzőkönyv azonkívül tartalmazza a szegény lakására vonatkozó adatokat is. Amikor a jegyzőkönyvnek ezeket az adatait a tisztviselő felvette, kerül sor a környezetanulmányozásra. A Szegénygondozó Hivatalnak ezeket a teendőit ugyan a Szegénygondozó Nővérek is elláthatják, de a helyes álláspont mégis az, amely a hivatali teendők ellátását a városi tisztviselőkre bízta, mert az frásbeli teendők ellátása elvonja a Nővér idejét a tulajdonképpeni gondozási munkától.

a) A szegényügyi bizottság szervezete

A szegényügyi bizottság az egri normás szegénygondozásnak az a szerve, amely a hatóság, társadalom és felekezetek összefogásának kifejezésére alakult, hogy a szegénygondozás e hármasszövetségben a kitűzött céloknak minél inkább megfelelhessen.

A szegényügyi bizottság elnöke rendszerint a mindenkori polgármester. Tagjai: a szegényügyi előadó (népjóléti hivatal vezetője), valamennyi jótékony egyesületnek, valamennyi vallásfelekezetnek (plébániák, egyházközsegek) kiküldöttjei, a rendőrkapitányság vezetője, a városi tisztiorvosok, a képviselőtestületből választott egy vagy több képviselőtestületi tag és a szegényügy iránt különös érdeklődést tanúsító nők és férfiak.

Amint ebből a felsorolásból látjuk, a szegényügyi bizottság szervezete a legszélesebb körre kiterjedőleg magában foglalja mindazokat a tényezőket, melyek a szegényügy és szegénygondozás helyes vitelének elengedhetetlen feltételeit képezik. Ez a nagy bizottság a szükséghez képest, de rendszerint évnegyedenként ülésezik. Gyakoribb ülésére nincs is szüksége, mert

hiszen a bizottság minden tagja állandó készségben és munkában van, s ezek az ülések csak azt a célt szolgálják, hogy a munka eredményét a Szegénygondozó Hivatal által időről-időre készített általános képben lássák. Ezeken a gyűléseken kerülnek szóba azok az általános irányelvek, amelyek a szegénygondozás továbbvitele érdekében szükségesek; a további program kidolgozása, a rendszer keretein belül eszközözendő kisebb változtatások stb. Az egri normás rendszer rugalmas, az élet normája, amely a gondos bizottság munkájában — a helyi viszonyok figyelembevételével, de az alapelvek megtartásával, állandó fejlődésben van. E bizottságban mód kínálkozik a jótékony egyesületek és felekezetek munkájának rendszeressé tételére, amivel a kettős segélyezést sikerül megakadályozni.

Itt fogja össze a szegényügyi bizottság az erőket s azokat harmóniába olvasztva a közös célok szolgálatába állítja.

b) A Szegénygondozó Nővérek

Amikor Szt. Ferenc harmadrendjének hat tagja a szegények gondozására vállalkozott, vajjon ki gondolt arra, hogy rövidesen közel 100 hasonlóan áldozatos követője és hordozója akad a szegények szeretetének. A Szegénygondozó Nővérek lemondtak az élet örömeiről, hogy egész életükben a szegényeket szolgálhassák. Amikor a kényszerű szegénység tombol körülöttünk, ők az *önkéntes szegénységet* választották, hogy ebben az önkéntes szegénységben a nagy Poverelló, Isten szegényének szellemét vigyék a szenvedők, sínylődők közé. Ennek a szellemnek jegyében folyó munka nem alázza meg a szegényt, nem bántja emberi méltóságát, hanem felemeli arra a helyre, amely őt emberi mivoltánál fogva megilleti. *Az élethez, a kenyérhez minden embernek joga van*, s minden embernek biztosítani kell legalább azt a minimumot, amely életének további fenntartásához szükséges. A szegénynek nem egy odadobott koncra, nem a havonta kezeihez adott s még a legszükségesebbet sem fedező egy-két pengőre van szüksége és joga, hanem ennél sokkal többre, anyagiakban és lelkiekben egyaránt. A közsegylyre utalt aggot meleg szeretettel kell gondozni, amely élete alkonyán az Istenbe és embertársai szeretetébe vetett hitével utolsó napjait megaranyozza.

A beteg, az elhagyott szegényt gondozni és ápolni kell. Az egyedülálló szegény lakását rendbehozzák, a férgektől megtisztítják, kimeszelik, kicsinosítják, a szegény fehérműit kimossák, megfoltozzák, s az undorító betegségben sínylődők sebeit bekötözik. Semmi sem tartja vissza a Nővéreket áldozatos munkájukban, mert mindegyikük érzi a feladat magasztosságát.

Munkájuk nyomán a szegény csodálatos átalakuláson megy keresztül. Lakása, amely azelőtt csak odúhoz volt hasonlítható, tisztos polgári lakássá változik; rongyai eltűnnek és rendesen felöltözött öreg lép elé. Ez a szeretetteljes gondoskodás, az ellátottság érzete a szegény lelkében is nagy változást idéz elő. Jóleső érzéssel tölti el a körülötte, rajta s életviszonyaiban beálló változás, ismét a nagy emberi közösség megbecsült tagjának érzi magát s a társadalomba való visszatérésével emberi méltóságának tudata is jelentkezik. Kivetkőzik rossz tulajdonságaiból s csendes, megbékélt öregségben éli napjait.

Igen! Az embert emberré varázsolni, a lelki inaszkodtat ismét bizakodóvá tenni: ez az egri normás szegénygondozás ereje és jelentősége. *Ez a szegénygondozás csak a szegényért van,*

a szegényért dolgozik, csak a szegényt keresi, mert a szegények szeretete s felemelése a legnagyobb öröm és eredmény, amelyért küzdeni kell és érdemes is.

Vajjon nem kell-e a legőszintébb elismerésünket kifejeznünk egy olyan segélyezési rendszer iránt, amely a kihalóban lévő tüzeket felgyújtja s a halódó testbe derűs, napsugaras életet lehel.

A szegénynek testvére, anyja, leánya egyúttal a Szegénygondozó Nővér, sőt orvosa, vigasztalója is. Micsoda lelkiület képes arra, hogy a szeretetnek ekkora praktikumot tud adni, mint ezeknek az egyszerű szereteteseknek a munkálkodása.

Ez a gondoskodó, aggódó és féltő szeretet elkíséri a szegényt egész életében. Ott áll akkor, amikor a környezettanulmányt elkészíti s annak rovatait a szeretet melegével tölti ki, ott áll a segély megállapításánál, a segély felhasználásánál; a gondozást ellátja, betegségében ápolja, egészségében meglátogatja. Ott áll a halálos ágyánál is, lesimítja a halálverítéket a szenvedő szegény arcáról, kezét a kezébe veszi s oly szeretettel beszél hozzá, mint a gyermek a szülőjéhez szokott beszélni. Gondoskodik az utolsó lelki vígaszról s kikíséri a temetőbe is, ahol virágot ültet az elfelejtett sírra.

A szegény érzi, hogy állandóan ott van mellette egy segítő jobb, amelynek simogatása sohasem lesz keményebb, amelyre mindig bizton támaszkodhatik s lelke mélyéről őszinte hála tör fel a jótévedők felé.

Ez a hivatásos szegénygondozás.

A Szegénygondozó Nővér feladata azonban nem merül ki a szegénygondozásban. Munkája közben állandóan van gondja arra is, hogy a *szemérmes szegények* akik nem mernek hatósági támogatásért fordulni a hivatalhoz, szintén a segélyezettek sorába kerüljenek. Tehát gondoskodnak azokról is, akikben a szeméremérzet nagyobb, mint az élethez való ragaszkodás. A segélyezettek egy újabb csoportja került így hatósági gondozásba, amelyről azelőtt a kizárólagos hatósági szegénysegélyezés idején gondoskodás nem történt. A szeretet előtt nincs titok, mert a legsötétebb zugba is bevilágít, hogy megmentse azokat, akik megmentésükre az első lépést sem tudják megtenni.

Az adománygyűjtő hölgyek szervezésében szintén tevékeny részt kérnek maguknak a fáradhatatlan Nővérek. Legtöbbször személyesen kérik fel a jószívű és a szegényügy iránt érdeklődő hölgyeket a gyűjtés nehéz munkájára és szoros kapcsolatban maradnak velük egész munkásságuk alatt. Ez a szerves együttműködés biztosítja a 100 %-os eredményt.

De évente egyszer felkeresik az adakozókat is, hogy a szegények nevében köszönetüket fejezzék ki a társadalom megértéséért, amellyel lehetővé tették a szegények megfelelő ellátását.

A szegénygondozás tengelyében tehát a Szegénygondozó Nővérek állanak, akik így a szegény egész életére kiterjedő gondoskodás és szeretet apostolai.

Munkájukhoz azonban szükséges a világi Szegénygondozó Hölgyek bevonása is. Szükséges egyrészt azért, hogy az önkéntes Szegénygondozók által a társadalom is részt vegyen a szegénygondozás munkájában, másrészt pedig, hogy a gondozás könnyebb feladatainak ellátásával a Nővérek munkáján könnyítsenek. Ez a könnyebb feladat különösen az egészséges

szegények látogatásában, lakbérsegélyek, utalványok kikézésében áll, ami a gondozás nehezebb részét vállaló Nővérek munkáját nagyban tehermentesíti és így idejüket a szó szoros értelemben vett szegénygondozás szolgálatára szentelhetik.

Számtalan városban ma is a világi Szegénygondozó Hölgyek látják el a gondozás nagy áldozatokkal járó munkáját. Azonban, ha figyelembe vesszük azt, hogy az önkéntes Szegénygondozónak társadalmi, de méginkább családi kötelezettségei vannak, akár mint családanyának, akár mint családtagnak, mindjárt látjuk azt is, hogy mivel idejük a szegénygondozás és egyéb kötelességek között megoszlik, *a szegénygondozást nem lehet az önkéntesen jelentkező hölgyek különben minden elismerést megérdemlő munkájára építeni.*

De nem is szabad ezt a munkát teljes egészében rájuk bízni. Gondoljunk csak arra, hogy a családi kötelékben lévő s családi körben élő hölgyeknek fel kell keresniök s gondozniök is kell a sokszor fertőző betegségben szenvedő szegényt s a tökéletes szegénygondozás berendezése szerint a férges lakást is ki kell tisztítaniök s emberi lakásra alkalmassá tenniök. Vajjon megkövetelhetjük-e tőlük a szegénygondozás ily mértékű ellátását? Kitehetjük-e őket annak a veszedelemnek, hogy a fertőző betegségek csíráit és a kitisztításra váró oduk férgeit családjukba magukkal hurcolják. Az ilyen szegénygondozásra bizony nem akadnak hamarosan jelentkezők. Pedig a szegénygondozásnak minden szennyet 100 %-ban el kell tüntetnie s minden nyomort 100 %-ban feloldania. A szegénygondozásnak minden legapróbb részletében tökéletesnek kell lennie.

A hivatásos Szegénygondozót nem rettentí vissza semmi. Nincsenek vágyai, nincsenek családi vagy társadalmi kötelezettségei: napjai, évei s egész élete a szegényeké s más célja, öröme s kötelezettsége nincs, mint egyedül a *szegények szolgálata.*

Az önkéntes szegénygondozás értékes kiegészítő szolgálat, a hivatásos szegénygondozás pedig a tökéletes, egri normás szegénygondozásnak megdönthetetlen alapja.

Az önkéntes szegénygondozók egymást váltják elfoglaltságuk, kötelezettségeik miatt s az új szegénygondozó mindig új szegényt lát maga előtt; a hivatásos szegénygondozók állandóan egy ügyet szolgálnak, mértékük egyforma s ítéletükben minden külső, zavaró körülményektől mentesen, a lelkiismeretes környeztanulmányozás alapján kialakult felfogásuk s igazságérzetük dönt.

Ez a környeztanulmányozás nemcsak a külső tények felvételében nyilvánul meg, hanem lélektani alapokat keres, mélyrehatol s a test és lélek minden baját egyszerre kutatja ki. A szegénység nem bűn s az önhibáján kívüli szegénység nem is szégyen, de mégis megállapíthatjuk, hogy nagyon sokszor erkölcsrontó hatása van s így a test kezelésének a lélek kezelésével egy időben kell történnie. A környeztanulmány a külső és belső kép pontos vetülete. Abban mindent, ami fontos, megtalálunk s minden, ami felesleges, hiányzik belőle. Nagy emberismeret, biztos ítélőképesség és lelkiismeretesség kell ehhez, mert a környeztanulmány az alap, a támpont, amelyre a szegénysegélyezésnél támaszkodunk. A környeztanulmányozást nem végezheti eredménnyel a különféle egyéb munkával megterhelt városi nyomozó sem, különösen pedig nem képes arra, mint azt a Szegénygondozó Nővérek teszik, hogy a szegény életviszonyaiban beálló változásokat állandóan figyelemmel kísérje s a szükséghez képest a segély felemelésére, csökkentésére vagy megszüntetésére javaslatot tegyen. A helyes

környeztanulmányozás és a fokozott ellenőrzés teszi egyedül lehetővé az arányos, a szükségletekhez mért s így igazságos segélyezést s csak ez az igazságos segélyezés képes megnyugtatni a szegényt, aki ellátottsága mellett is állandó figyelemmel kíséri sorstársai segélyezését.

Megfigyelésem eredménye az a megállapítás, hogy a segélyre szorult szegénynek nem a kisebbmértvű ellátatlansága a fájó pontja, hanem másnak a túlsegélyezése, amelyet mindig észrevesz és mindig szóvátész. Ha egy elhibázott vagy túlzott segélyezést lát, azonnal hasonló igényekkel lép fel, de egyszerre visszavonul, mihelyt a kifogásolt segélyt csökkentik. A környeztanulmányozáson alapuló segélyezést tehát maga a szegény is ellenőrzi, ellenőrzi azonban az adakozó és nem adakozó társadalom is s így a segélyezés igazságosságába vetett hitet nem szabad megdönteni, hanem egységes felfogással és mértékkel mért segélyezéssel erősíteni kell.

A Szegénygondozó Nővérek feladata így a *szakszerű környeztanulmányozás* (külső szegények gondozása) és azonkívül a *szerezházi zárt szegénygondozás*.

A Szegénygondozó Nővérek munkája a szerezházi, zárt szegénygondozásban is eredményesebb, mint a tisztán hatósági kezelés, a világi otthonvezetők munkája. A szerezházak ügyeinek vezetésével megbízott gondnok s egyéb tisztviselők még az orvosi szolgálat mellett sem tudják úgy ellátni a szegényeket, mint a hivatásos szegénygondozók. Különösen finom lélekre és megértésre van szükség ebben a transzlokális rendszerben folytatott szegénygondozásban. Szerezházi kezelésben csak azok részesíthetők, akik teljesen elesettek és állandó ápolásra szorulnak. A tisztviselő, gondnok, bármennyire is jóindulattal van ezek iránt a nyomorult betegek iránt, nem képes olyan gyengédséggel és szeretettel megtölteni életüket, mint ahogyan az megkívánható volna. Ezeknek a beteg szegényeknek is több kell, mint amennyit az ételben, meleg szobában, orvosságokban nekik nyújtani tudnak. Szűk nekik a szerezház szobáinak négy fala, emelkedni szeretnének betegségükben is s ez a felemelkedés a lélek útjain vezet keresztül. Lelkeket keresnek, akik nem a rubrikák közül figyelik őket, hanem mellettük állnak, enyhet adó vigasztalásukkal s megkönnyítik számukra az életet. Akármerre indulunk, mindig csak arra a következtetésre jutunk, hogy *az ember lelki magassabbrendűsége a szegénygondozásban is lélektani alapokon való elindulást kíván*. Nem rab, nem megszegyenftett szegény, hanem szeretetet váró és szeretetben részesülő ember akar lenni.

Ez a munka a Szegénygondozó Nővérek része. Az alatt a rövid pár év alatt, amelyet a szegények gondozásában eltöltöttek, már nagy utat tettek meg ennek a lélekkel teli munkának a segítségével.

Munkájuk nyomán kiszínesednek a sápadt arcok, elsimulnak a gyilkos gond mély barázdái s a reszkető kezű, botorkáló agg szilárd támaszt nyer. Ki tudná megmondani, hogy hány könnyet töröltek már le a nyomorgók arcáról, hány kétségbeesett emberbe öntöttek hitet és magabizást s hány haldokló szegény hálás pillantása kíséri őket rögs útjaikon.

A szeretetnek nagy terhei is vannak s a Szegénygondozó Nővérek bátran és hősiessen viselik ezeket a terheket — nem jutalomért, nem világi ékességekért —, hanem magáért a szeretetért, amelynek szelleméből fakadtak a szegények megmentésére.

Táboruk egyre nő s útjaik egyre szélesednek, mert sok a szegény és egyre több a szegény, aki az élet elhagyatottságában gyámolítást és szíveket keres.

A szegénygondozás három főelve: a bölcsesség, jóság és a szeretet s ezt a három oszlopot a lélek alázatosságával és a szegények szolgálatával a szegénygondozás szürke szerzetesei forrasztják szétszakíthatatlanul egybe.

c) Az Adománygyűjtő Hölgyek

Az előbbiekből láttuk, hogy az egri normás szegénygondozás hatósági szervei: a szegényügyi iroda, vagy Szegénygondozó Hivatal, a népjóléti hivataltól, illetve a várostól függő Szegénygondozó Nővérek és a Szegényügyi Bizottság, amely a hatóság, felekezetek és a társadalom képviselőiből alakított vegyes szerv.

Ennek az utóbbi szervnek az összetételét már ismertettük s vázoltuk azokat a feladatokat is, amelyek a Szegényügyi Bizottság, a Szegénygondozó Hivatal, továbbá a világi és a szerzetes Szegénygondozók feladatkörébe tartoznak.

Nem volt szó azonban ezideig az *önkéntes adománygyűjtő Hölgyek munkájáról*.

A szegénysegélyezés feladatainak ellátására elsősorban pénzre, a társadalom áldozatkésziségre van szükség. A társadalom tagjait kell felvilágosítani arról, hogy nyomorba jutott, elagott embertársai megsegítéséről elsősorban a társadalomnak kell gondoskodnia, mert az öregségére támasz nélkül álló szegény ugyanannak a társadalomnak a tagja és az élethez éppen olyan joga van, mint bárki másnak. A szegényeken való segítség szívbeírott erkölcsi kötelesség, amelyet figyelmen kívül hagyni nem szabad. Ha a szükség úgy kívánja, *nemcsak a feleslegből, hanem a szükségesből is segíteni kell a szegényeket*. Ez az adakozás különben sem jár nagy megterheléssel. Ha mindenki csak morzsákkal, fillérekkel járul hozzá a szegénysegélyezés költségeihez, máris együtt van a szükséges összeg.

A koldusnak ne adakozzék senki! Nem ismerjük, nem tudjuk, honnan jött, hová megy, ismeretlen célokat pedig nem támogatunk. A koldus legtöbbször visszaél jószívünkkel, kihasznál bennünket és könnyű keresetre tesz szert, amelyet nem az elsőrendű életszükségei, hanem szenvedélyei kielégítésére fordít. A rendszertelen adakozás nem éri el a célját, mert hiszen végleges változást, javulást nem hoz. Látjuk, hogy az egyre növekvő koldussereget egyre nehezebb még fillérekkel is segíteni. Mi magunk neveltük rendszertelen adakozásunkkal a koldusokat. Meg kell szabadulni tőlük! A koldushadat le kell szerelni, ellátni, felruházni s rendes lakásba helyezni. Szóval véglegesen javítani a helyzetén.

Mi a teendő, hogy ezt elérjük?

Erre a kérdésre is megfelel az Egri Norma, mikor a társadalomhoz így szól: Ti naponta, hetenként és havonta jelentős összegeket adtatok a rátok leső koldusoknak. Odaadtátok, hogy egyidőre szabaduljatok tőlük. Most már nehéz megszabadulni tőlük, mert egyre többen és egyre követelődzőbben lépnek fel. Azt akarod, adakozó Testvérem, hogy a koldustól végleg-

sen megszabadulj. Helyes! — én is ezt akarom! Meg is szabadítalak a zaklató koldustól, csak valami viszonzószolgálatot kérek Tőled. Azokat a filléreket, esetleg pengőket, melyeket eddig a koldusoknak adtál, add át havonta egy összegben a városnak. Az Egri Norma ellátja a szegényeket véglegesen úgy, hogy nem szorul többet koldulásra s ha valamelyik mégis a régi mesterségét, a koldulást akarná folytatni, a város közbelép és a rendőrség lecsukja az ellátott és Téged ok nélkül zavaró koldust.

Így lépett be a gyűjtés gondolata az Egri Normába. A magyar ember lovagias, adakozó; szeretettel segít a szegényeken. A rendszertelen adakozással is segíteni akart, de *egység, rendszer híján a segélyezés nem ért célt*. Ezt a rendszertelenséget akarja a városi hatóság, az Egri Norma, rendszerbe foglalni.

Ennek a rendszerbe foglalásnak a munkásai az Adománygyűjtő Hölgyek. A társadalom minden rétegéből toborzódnak össze. A szeretetben fogant cél ledönti a társadalmi válaszfalakokat s a kendős asszony éppoly eredményesen és szívvel tud dolgozni, mint a kalapos méltóságos, vagy nagyságos gyűjtőhölgy. És jelentkeznek is szívesen. Meg fogja őket a gondolat súlyos tartalma s koldulnak a koldus helyett.

A várost kerületekre osztják fel. Lehetőleg úgy, hogy mindegyik gyűjtőhölgynek egy-két kisebb utca, vagy egy nagyobb utca jusson. Magukkal viszik a gyűjtőkönyvet: egy átfűzött, lapszámozott, a polgármester és a rendőrkapitányság vezetője által aláírt füzetet és megkezdik a kilincselést. De a gyűjtéshez nemcsak gyűjtőkönyv, hanem türelem, szív és áldozatkészség is kell. A gyűjtésnek sok nehézsége van. Egyesek mereven elzárkóznak az ú. n. koldusválság megajánlása elől, mások tele vannak panasszal saját megélhetésüket illetőleg, ismét mások pedig durván elutasítják az önkéntesen munkálkodó gyűjtőhölgyeket. A gyűjtőhölgyeknek ezeken a helyeken valósággal agitációt kell kifejteniök a jóügy érdekében. Meg kell győzni a húzódozókat az adakozás szükségességéről és célszerűségéről; a sértéseket pedig szó nélkül eltűnni.

Természetesen vannak sokan, akik szívesen fogadják a gyűjtőhölgyeket. Az adakozók sajátkezűleg beírják a gyűjtőkönyvbe a havi felajánlás összegét s a gyűjtőhölgynek a megajánlott összeget azonnal kifizetik.

A várostól az adakozó egy táblácskát kap a következő felírással:
„Koldusok! Alamizsnánkat a városi Szegénygondozó Hivatal kezeli”.

Intőjel a koldusnak, aki gondozásba vétele után is folytatja a koldulást. De intőjel azoknak is, akik nem adakoznak. Egymásután jelennek meg a kis sárgaréz táblácskák az üzletek, lakások ajtóin, az emberbaráti szeretet mementőiként.

A gyűjtőhölgyek pedig tovább járnak. Kerületükben minden utcát, minden lakást megkeresnek s egyformán megköszönik a gazdag pengőit és a szegény filléreit.

A társadalom megszervezése, a kételkedők és a húzódozók meggyőzése szinte emberfeletti munkával jár. De minden városban akadtak megfelelő számmal gyűjtőhölgyek, akik szintén ki akarták venni részüket a szegénysegélyezés nagy munkájából. Felébredtek a társadalom lelkiismeretét és hidat vonnak a társadalom és szegényei közé.

A társadalom beszerzése után már jóval kevesebb munkával jár a koldusválság begyűjtése. A gyűjtőhölgyek már nem szervezik a társadalmat, hanem csak látogatják az adakozókat s az előzőleg megajánlott koldusválságot havonta összegyűjtik. Mindinkább kevésbé látszik már tehernek ez a feladat s a szegénysegélyezésbe való ez a bekapcsolódás már örömet is jelent a gyűjtőhölgy részére. Elfelejt az őt ért megaláztatásokat, sérelmeket, a fáradságot s idejének feláldozását és csak egy cél fűti: minél többet gyűjteni azoknak, akiknek semmijük sincs. Az adakozó család is szeretettel várja már minden hónap első napjaiban a gyűjtőhölgyet. Szinte családtagnak számít már, aki az adakozó családnak minden örömeiben és bánatában osztozik, szeretettel érdeklődik ügyes-bajos ügyeik iránt s jótanácsaival igyekszik segítségükre lenni. Így a gyűjtőhölgy a szociális gondolat hordozójává, hirdetőjévé s terjesztőjévé válik. A társadalom lelkiismeretét a szociális kötelezettségek iránt felébreszti s azt állandóan ébren is tartja. A társadalom állandóan értesül a szegényügy haladásáról, a szegénygondozás és segélyezés változásairól, megismerkedik a szegénygondozás szociális, etikai és morális jelentőségével s kezdi megszeretni a szegényeket. Ezzel a szeretettel és érdeklődéssel növekszik a bőkezűsége is. Látja az évi beszámoló jelentésekből, hogy másoknak nagyobb szíve van, mint neki, hogy a szegényebb többet ad, mint ő, a tehetősebb s nagyobbra nyitja az erszényét a szegények gyűjtőhölgyei előtt. A hatóság a maga erejével sohasem tudna ilyen eredményeket elérni. Az adakozókat nem elég felhívni az adakozásra, hanem a lakásukon kell őket felkeresni, meggyőzni s a felajánlott összeget havonta összeszedni. Erre még a hatósági adminisztráció sem képes. A társadalom a fedezet kérdését teljesen a saját adminisztrációjával intézi el. A társadalom tagjai adakoznak, összegyűjtik a megajánlott összegeket s ezzel a fedezet kérdését elintézik. Az Egri Norma a társadalom normája s az a szegénysegélyezése is. A szegénysegélyezésben tehát szükség van a társadalomra, amely adakozik és a gyűjtőhölgyekre, akik a megajánlott adományokat összeszedik, de szükség van a társadalomra a szegénygondozás munkájában is, amelyben a társadalom tagjai, a világi szegénygondozók hathatósan közreműködnek. Az Egri Norma a társadalmat megszervezi, meggyőzi, adakozó szíveket keres, s ugyanakkor gondoskodik arról is, hogy a megajánlott összegek beszédese s maga a szegénygondozás is a társadalom tagjainak részvételével a legnagyobb nyilvánosság előtt történjék. Az önkéntes adakozás ellen azt szokták felhozni, hogy éppen a tehetősebbek vonják ki magukat az adakozásból. Ez az állítás ugyan legtöbbször igaznak bizonyul, de mégsem teszi feleslegessé az adománygyűjtést. Ha majd az önkéntes adomány nem lesz elégséges a szegénysegélyezés céljaira, következik a progresszív, mindenkit elérő szegényadó.

A gyűjtőhölgyek az összegyűjtött összegeket havonta, a gyűjtés befejezésével a népjóléti irodába befizetik, mely a befizetés megtörténtét a gyűjtőkönyvben a számvétség közbejöttével igazolja. A befizető minden hónapban látja a befizetés igazolását, ugyanazt látja az adakozó is s így az ellenőrzés, a nyilvánosság a legteljesebb mértékben megvalósul.

Az összegyűjtött koldusválság teljes egészében a szegények segélyezésére szolgál. Egy garas sem megy adminisztrációra vagy más célra, mert a segélyezéssel, a gondozással felmerülő összes adminisztratív kiadásokat a hivatalos város viseli. Erről különben is meggyőződhet bárki a szegénygondozó hivatal évi jelentéséből. Nagy megnyugtató ez az adakozóra, aki a koldulás eltiltása után állandó figyelemmel kíséri, hogy adományát rendelkezésére megfelelően használták-e fel vagy sem.

Az Egri Norma különös, már többször hangoztatott értéke a nyilvánosság elvének teljes megvalósítása, amely mindenkit megnyugtat és bizalommal tölt el az egri normás szegénygondozás iránt.

d) A szegénysegélyezés kialakult rendszerei

Az Egri Norma nemcsak a szervezetben, a hatóság, a társadalom és felekezetek összefogásában, valamint a tökéletes szegénygondozásban hozott követésre méltó újításokat, hanem a segélyezés módjában is.

A segélyezés módjának helyes megválasztása döntő jelentőségű a szegénysegélyezésben. A szegénygondozás csak a helyesen megállapított segélyezési móddal éri el a célját. A segélyezés az alapszinten az alapon indulhat el a lélektani mozzanatokon nyugvó szegénygondozás.

A szegénysegélyezésnek három módját ismerjük:

- 1) a pénzbeli,
- 2) a természetbeni,
- 3) a vegyes segélyezést.

Leginkább elterjedt segélyezési mód a pénzbeli segélyezés. A pénzbeli segélynek a segélyezetthez való juttatása kezelés szempontjából a legegyszerűbb, egyszerű utalásból és a nyugtának a segélyezett általi aláírásából áll. Azonban akármilyen is a pénzbeli segélyezés, ugyanannak a hiányosságnak a bélyegét viseli magán, mint a rendszertelen magánjótékonyskodás. A hatóság ugyan ismeri a szegényt, segélyreszorultságát a környezettanulmány alapján megállapította, de a segélynek a sorsát már nem kíséri figyelemmel. A hivatalra csak a segély kifizetése tartozik, de a továbbiak már nem érdeklik. A tapasztalat azt mutatja, hogy a készpénzsegély nem éri el a célját. A szegény nem mindig fordítja elsőrendű szükségleteinek fedezésére. Sok szegénynek káros szenvedélyei vannak, amelyek útvesztőiben felmorzsolódik a kapott segély. Nem is olyan nehéz ezt a segélyt kiadni, mert legtöbbször csak látszata a segélynek. A készpénzsegélyezés országos középátlaga 6-10 pengő. Mit csináljon ezzel a munkaképtelen és sokszor teljesen egyedülálló szegény?

Ha a legkisebb, lakásnak nem nevezhető oduról gondoskodik, ahol meghúzza magát, máris elfogyott az első nap a havi segély. Miből szerezze meg mindennapi kenyerét, ruházatát, lábbelijét és apró szükségleteit?

A szegény, a hatósági segélyezés mellett is koldulásra kényszerül. Különböző is a készpénzsegély lehetősége növeli a segélykérők számát. Azok, akikről hozzátartozóik is tudnának gondoskodni, különféle családfintasággal és néha protekcióval is kivereszkiz maguknak a segélyt és a segélyezettek számának növekedése magával hozza azt is, hogy az újabb segélyezettek, akármennyire is rászorultak, már csak a legkisebb segélyben részesülhetnek.

A segélyezés célja csak egy lehet: *a szegény teljes ellátása*. A segélyezésre irányuló törekvésben annak a gondolatnak kell uralkodnia, hogy a szegény, de a köz érdekében is irányítani kell a segély sorsát, annak teljes felhasználásáig. Oly módon és olyan alakban kell megjelennie a segélynek, amely a szegény érdekében való. Amelyet nem

a segélyezett maga vált be különböző értékekre, hanem a hatóság bölcs előrelátása már olyan alakban és mennyiségben juttat el hozzá, amely a szegény életviszonyainak, szükségleteinek leginkább megfelel. A hatóság az elaggott szegény érdekében belenyúl a segélyezés mikéntjébe, a segélyezett érdekében oly módon, hogy a segélyezés valóban célt is érjen.

Ez a cél a segélyezettek egy csoportjánál, a szeretetházban gondozott szegények csoportjánál meg is valósul. Ez a segélyezési mód a tiszta természetbeni segélyezés, amelyhez már gondozás is járul. A szeretetházi ellátás csak azokra terjedhet ki, akik állandó gondozásra, ápolásra szorulnak.

Az angol rendszer, amely minden szegényt, az egészségest és beteget egyaránt zárt intézeti gondozásra kárhoztat, teljes mértékben elhibázott. Az egészséges szegényt nem szabad kiközösíteni a társadalomból azzal, hogy összezsúfolják őket a szeretetházakban. Nem szeretetház ezek számára a lakásuk, hanem levegőtlen börtön, ahonnan minél előbb szabadulni szeretnének. Megszokott környezetüket feledni nem képesek, a hatósági gondozás csak *megaláztatást, kényszert* jelent a számukra.

Ezenkívül a külső szegénygondozás költségei jóval kisebbek, mint a zárt szegénygondozásé. Egy szegény havi ellátása, még a vidéki szeretetházakban is, 24-30 pengőbe kerül. Ezzel szemben a szegénynek a külső segélyezésben, a környezetben való meghagyása esetében még a teljes ellátása is jóval olcsóbbá kerül. A szeretetházi ellátás túlságos kiterjesztése felesleges kiadásokat jelent csak a hatóságnak és felesleges gyötrelmet a szegényeknek.

A székesfőváros is, bizonyára ennek az elgondolásnak az alapján azt tervezi, hogy a gondozásra szoruló szegényeit, mivel szeretetházai teljesen megteltek, a jövőben a Budapest-környéki falvakba családi gondozásba adja. A családi gondozás költség- és eredménybeli előnyei meg fogják mutatni, hogy legcélszerűbb a szegényeknek szabadabb környezetükben való meghagyása, vagy családi ápolásba adása.

A tiszta természetbeni segélyezés megnyilvánulhat a népkonyhai ellátásban, vagy természetbeni adományok nyújtásában is.

A segélyezés harmadik módja: *a vegyes rendszer*. Ebben a rendszerben természetbeni és pénzbeli támogatáshoz jut a szegény. A vegyes rendszer az egészséges szegények segélyezésének leghelyesebb módja, mert e mellett leginkább figyelembe vehető a szegény minden szükséglete. Élelmezését a természetbeni segély, lakbérét s apróbb kiadásait pedig a készpénzsegély biztosítja. Azonban, mint az egyéb rendszerekben, itt is azon van a hangsúly, hogy a szegény megkapja mindazt, *amire létfenntartásához szüksége van*.

Ezek volnának a szegénygondozás rendszerei, amelyek előnyeit kiválasztja s határait kibővíti az egyén teljes figyelembevételével az Egri Norma.

IV. FEJEZET

Szegénygondozás az Egri Norma szerint

Az Egri Norma állandó otthoni karitatív szegénygondozás⁶. A transzlokális, szeretetházi gondozást csak a teljesen elaggott, állandó gondozásra, ápolásra szoruló szegényeknél valósítja meg. Az egészséges szegényt nem ítéli rabságra, hanem biztosítja számára a szabad levegőt, a megszokott környezetet anélkül, hogy az életből kizökkentené, a szegényt gyötörné vagy megalázná.

Ennek a szegénygondozásnak a tengelyében a szegény egyénisége áll, az egész ember, a testi és lelki állapotát illetően. *Egyéni, mert minden szegényt külön kezel, minden szegény bajait és szükségleteit egyéni szempontból bírálja meg és teljes is, mert a szükségleteinek megfelelő teljes ellátásról gondoskodik.*

Olyan gondoskodásról van itt szó, amely a szegény minden szükségletét fedezi, azt kielégíti és így a koldulástól megmenti.

Ha tiltjuk a koldulást, akkor lássuk el a koldust. Ha törvényeket hozunk a koldusok ellen, akkor azok érvényesíthetése végett gondoskodjunk először arról, hogy a szegény ne legyen kénytelen koldulni. Ezt a feltételt az Egri Norma 100 %-ban biztosítja.

A szegénynek lakást, élelmezést, ruházatot és zsebpénzt biztosít. A segélyezés tehát *vegyes rendszerű*, de abban a pénzbeli segélyezés játsza a legkisebb szerepet.

A szegény részére először is lakásról gondoskodik. Ezzel gátját veti annak, hogy a szegényt a lakáskérdés gondjai örökljék fel s mint az úzott vad járjon hónapról-hónapra lakás után. A lakást a város bérlí. Eredménye az, hogy a háztulajdonos a biztos fizetőnek szívesen és olcsóbban adja ki a lakását, amelyet a jövedelem nélküli szegény meg sem kaphatott volna. Az egyedülálló szegénynek azonban támaszra van szüksége. Társra, aki megosztja vele lakását, aki segítségére van, aki elűzi a magáramaradottság komor gondjait. Egy lakásba tehát két, esetleg három öreget helyeznek el. Ez az összeköltöztetés. Az összeköltöztetést végző Nővérek azonban gondoskodnak arról, hogy csak olyanok kerüljenek egy lakásba, akiknek természete egyezik a másikéval. Ezenkívül ügyelnek arra is, hogy a teljesen elaggott mellé lehetőleg még valamit tenni-venni tudó szegényt helyezzenek el, aki tehetetlen társát segíteni tudja. A leleményesség magát a szegényt is belevonja a szegénygondozásba.

Az összeköltöztetés anyagilag is előnyös, mert egy lakás béréből két-három szegény lakását biztosíthatjuk. Ez a közös lakás nem sérti a szegény önérzetét, szabadságát, mert hisz, élete végéig a kisebb közösségben, családjá körében élt, amelynek némi pótlását látja ebben a közösségben, amelyre csak akkor kerül sor, ha természetével az összeköltöztetés megfér.

⁶ Csepely György miniszteri osztálytanácsos és P. Oswald O. F. M. cikkeiből. Szegénygondozás. Az Egri Norma. 27. oldal.

Aszegény lakása már biztosítva van, de ez csak az első lépés teljes ellátásának biztosításához. Élelmezéséről is gondoskodnunk kell. Ez az élelmezés azonban olyan mérvű legyen, hogy a szegény életereje fenntartásához szükséges minimumot biztosítsa is. Az élelmezés biztosítása nyers élelmiszerek kiadásával történik. A havi ellátást kétféleképpen, tehát két részletben adja ki a hatóság: vagy a perifériák kiskereskedői útján, vagy pedig az e célra felállított városi raktárakból. Kisebb lakosságú városokban célszerűbb az élelmiszereknek a hatóság általi kiszolgáltatása, mert a nagybani beszerzés és az ellenőrzés helyesebb megvalósítása előnyt ad ennek a kiszolgáltatásnak a kiskereskedők útján történő kiosztással szemben.

A szegény kap főzőlisztet, zsírt, burgonyát, darát, babot, cukrot, sót, rizst, szappant, tüzelőt. Mindezeket az élelmiszereket olyan mennyiségben és minőségben, hogy azok kalória értékben számítva az élelmezés fenntartását biztosítják.

Ez a havi élelmiszer adag Szombathelyen a következő: 4 kg 00g liszt, 1 kg cukor, fél kg só, 1 kg zsír, 8 kg burgonya, 1 kg dara, 1 kg bab és ezenkívül 1/4 kg szappan. Ez az élelmiszer mennyiség az elaggott szegény fenntartásához elégséges is. Vannak városok, ahol valamivel nagyobb ez az élelmiszer adag. A segélyezés módjának és mértékének a lerögzítése azonban nem jelenti azt, hogy ez a beosztás, illetve az élelmiszereknek ilyen összetétele minden segélyezettre egyformán fennáll. A segélyezés egyéni: tehát a segélyezett különleges szükségleteit elsősorban veszi figyelembe. A tüzelősegély a három téli hónapban: december, január, februárban 2-2 q, márciusban 1 q, a többi hónapokban pedig 50-50 kg száraz, aprított tűzifa. Ha valaki a segélyezettek közül csak tejjel tud táplálkozni, a segélyezése is tejjel való segélyezés lesz. Nincs lehetetlen akkor, ha a szegény segélyezéséről van szó.

Ezen az élelmiszeradagon kívül a szegények heti 2 kg kenyert is kapnak. Hogy az apróbb kiadásait is fedezhessék, hetenkint 40-50 fillér készpénzsegélyben is részesülnek. Ez az egyetlen pénzbeli segély, amit az Egri Norma szerinti segélyezés a szegényeknek juttat. De többre nincs is szükségük, mert mindennel el vannak látva. A lakbérsegély, mivel a lakásukat a város bérlé, nem jut a szegény kezébe, hanem közvetlenül a háztulajdonoshoz. A havi lakbérsegély összege személyenkint 5-10 pengő.

A városi hatóság gondoskodik a szegények ruházatáról is s ez a gondoskodás a szegény ellátásának a betetőzése. A ruházattal való ellátás rendszerint társadalmi adakozás útján történik.

Ha a teljes ellátás fentebb ismertetett mértékét nézzük, olybá tűnhetik fel, hogy a szegényeknek ily módon való segélyezése a hatóság anyagi képességeinek túlterhelését vonja maga után.

Nem szabad azonban elfelejtenünk azt, hogy teljes ellátásban csak az egészen egyedülálló, hozzátartozók nélküli szegények részesülnek. Ezeknek a száma pedig csak a segélyezetteknek egy kisebb hányadát, átlagban 35-40 %-át teszi. Igaz ugyan, hogy ezeknek az ellátása havonként és személyenkint 18-20 pengőbe kerül, de a többi segélyezett már kisebb értékű segélyben részesül. Az a segélyezett, aki hozzátartozói körében él, akik különben is önállóan bérelnének lakást, lakbérsegélyben nem részesül s az ellátás költségei ezzel már jelentősen csökkennek. Vannak olyan segélyezettek, akik kisebb házi munkák végzésére még alkalmasak és ezzel a munkájukkal élelmüket megkeresik; ezeknek csak lakbérsegélyre van szükségük. Ismét mások csak élelmiszer segélyre szorulnak, vagy csak a kenyér és heti készpénzsegélyre, változó életviszonyaikhoz képest. Van olyan segélyezett is, aki csak a téli hónapokban részesül

segélyben, mert viszonylagos munkaképtelensége mellett képes arra, hogy a nyári hónapok alatt, mint piaci árus stb., létfenntartását biztosítsa. A segélyezés helyes mértékét a környezet-tanulmányt végző Nővérek javaslata foglalja magában, a változtatásokat pedig a minden részletre kiterjedő gondos ellenőrzés, amelyet egész éven át a segélyezettek viszonyainak figyelésénél kifejtnek. Ennek a pontos környezettanulmányozásnak és ellenőrzésnek az eredménye abban nyilvánul meg, hogy a segély a segélyezett rászorultsági fokához, szükségleteihez igazodik és sem az ellátatlanság, sem a túlsegélyezés esete nem következik be.

Az Egri Norma tehát az egyén szükségleteit teljesen betölti, arányosít és a szegény érdekeinek tiszteletben tartásával a legnagyobb takarékossgal jár el. A szegénynek szánt segély a szegény elsődrendű szükségleteinek fedezésére jut, a szegény létfenntartását biztosítja s a mellett a szegény megmarad a környezetében.

Ez az Egri Norma: állandó otthoni karitatív munka, amellyel végleges testi és lelki gondozást nyernek a helybeli szegények, továbbá betegségükben ápolást, utolsó órájukban felekezetük szerinti vigaszt, tisztességes végtiszteletet s a temetőben sírjaiknak virágos őrizetét. E leíró meghatározásban benne van az Egri Norma teljessége, az ember keresése, aki társadalmilag és életsorsilag megelégedett, lelkében pedig vigaszt és békét élvező, mert talált mentő, védő és szerető Nővért, aki neki mindene — Isten után — a földön.⁷

A segély megállapítása

A segély megállapításának éppen olyan nyilvánosnak kell lennie, mint a gyűjtésnek, a gyűjtött összeg felhasználásának és magának a szegénygondozásnak.

Ezt a nyilvánosságot arra értjük, hogy a segélyt ne egy személy, a polgármester vagy a szegényügyi előadó állapítsa meg, hanem bizottság, amely a „több szem többet lát” elvénél fogva sokkal több oldalról veheti szemügyre a szegénynek a környezettanulmányban megírt sorsát, mint az egyes ember.

A segélyezés igazságos és a szegényt megnyugtató módon való megállapítása különösen fontos. Erre a feladatra a nagy Szegényügyi Bizottság nem alkalmas. Nehézkes, lassú, de nem a tagjaiban, hanem terjedelménél fogva.

Erre a feladatra csak kisebb bizottság alkalmas, amelynek tagjai a nagy bizottságból kerülnek ki. A nagy bizottság ellenőrzi, irányítja a szegénygondozás egész munkáját, javaslatokat tesz a szegényügyre vonatkozólag, általános jelentőségű ügyeket tárgyal, a negyedévi jelentéseket, valamint az évi jelentést megvitatja stb.

⁷ Csepely György miniszteri osztálytanácsos és P. Oswald O. F. M. cikkelből. Szegénygondozás. Az Egri Norma. 27. oldal.

A kis bizottság, nevezzük „*segélyezési albizottság*”-nak, sokkal mozgékonyabb és célravezetőbb eszköze a segélymegállapításnak, mint a Szegényügyi Bizottság, vagy egy személy. Az albizottság hetenkint ülészik, aminek következtében a segélyezés iránti kérelmek elintézése gyorsabb. Nem kell a segélyezettnek hónapokig várnia, hanem egyik hétről a másikra, jobbra, vagy balra elintézt nyer a kérelme. Ez a *gyorsaság* a segélyezésnek elengedhetetlen feltétele.

Az albizottságnak legfeljebb 5-10 tagja lehet, akiket a szegényügyi bizottság küld ki. Ezeket a kiküldötteken kívül tagja még a szegényügyi előadó, a Szegénygondozó Nővérek és esetleg a számvétség egy tisztviselője. Az albizottságban a kérelmeket az előadó; a környezettanulmányok adatait pedig a nyomozást végző Nővérek ismertetik.